

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronként 10 kr-ért közöltetnek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.

Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábas garmond-sorért vagy annak tőrfogatáért 4 krajczár.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadottnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikké még hátrálékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Munka és tőke.

K.-Vásárhely, 1890. január 29.

II.

A munkás-kérdés mai alakjában, hogy t. i. egy néhány ezer munkás bér felemelést és munkaidő lessállítást követelve, ha ebbeli kérése megtagadtatik — beszünteti a munkát s dühében összerombolja a gyár-épületeket — újabb keletű, de azért megvolt mindig a században. Az a roppant erő, mely a múlt század végén és e század elején a francia társadalmat alapjában felforgatta s annyi felséges erényt s félelmes bünt hozott felszínre az a nagy mozgalom, mely Európában a feudális intézményeket megsemmisítette s az az igazán dicső humanus gondolkodás, mely az amerikai rabszolgaságnak véget vett, mind-mind egy alapra visszavezethetők, t. i.: a munkás kérdésre.

A 19. század szelleme nem tűr meg többé olyan intézményeket, mik egy-egy osztálynak meg nem szolgált és ki nem érdemelt kiváltságokat biztosítanak, e században kimondatott az a nagy igazság, hogy ki-kicsak annyit ér, a mennyit tesz, s mi az embert igazán nagygyá, nemessé teszi a becsületes munka, melyet akár észszel, akár kézzel végünk véghez, mindig tiszteletré méltó s életünket munkában töltjük le, jogunk van a társadalomtól követelni, hogy annyit kapjunk, mennyi magunk és családunk fenntartására szükséges. S ez az az eszme, mely a munkás mozgalmakat vezérli, mely azonban a lelketlen bujtogatók által félrevezetett tömeg által rosszul értelmezve, annyi sajnálatos erőszakosságot szokott előidézni.

De lássuk azon okokat is, mik a munkásosztály elkeseredését szülik: Angliában a munkás-osztály elégedetlenségét a földbirtok sajtáságos felosztása szüli. Ott ugyanis az egész földbirtok 10 ezer család tulajdona s a többi néhány milliónak nincs és nem lehet

egy talpalatnyi földje sem, mert a földbirtok mindig megmarad a családban s mindig az elsőszülöttre száll. Az angol földbirtokos különben nem saját maga művelti birtokát, mint minálunk a földes urak nagyrésze, hanem bérbeadja egyeseknek, de azért a bérlők bármily nagyon elgazdagodhatnak, még sem képesek maguknak ingatlan vagyont szerezni, mert az angol birtok fiúról-fiúra szállva, nem adható el.

Ez az állapot a mi szempontunkból tekintve a dolgot, nagyon különösnek tűnhetik fel, hanem Angliában már megszokták, hogy több millió ember egy néhány ezer család szeszélyének legyen kitéve, s hogy az angol birtokos akkor tegye ki bérlőjét, mikor neki tetszik, s hogy végül a bérlő bármilyen szorgalmas és munkás legyen, sohasem ringathatja magát azon reményben, hogy bár egy kis részét is megszerezhesse azon földnek, melyet mivel. És ennél még rosszabbul van Írlandban, hol kevés a jó föld és sok a nép s e miatt a földek haszonbére nagyon magas. Ennek természetes következménye az, hogy az irek a legnagyobb szorgalom mellett sem képesek annyira hasznat kivenni, mennyi fentartásukra szükséges. Nincs Európában egy nép sem, mely oly szegény lenne és oly nyomorult volna, mint a gazdag és szabad Anglia alattvalói — az irek. Nem lehet aztán csodálkozni, hogy egy részük kivándorol Amerikába, a másik otthon maradvá, gyilkol és pusztít elkeseredésében. Az alkirályt és államtitkárt fényes nappal leszurják, földbirtokosokat családostól kegyetlenül meggyilkolnak, s mindezt azért, mert munkájuk után nem tudnak megélni. És az ir kérdés, mely annyit foglalkoztatja Európát, s mely annyi véres krónikát szolgáltatott e század történelméhez.

Német- és Franciaországban s Belgiumban már a munkás-kérdés más alakban nyilatkozik, de az alapja ugyanaz.

Ott nem a földbirtoknak kiváltságos családok által való kizárólagos birtoklása és az abból önként következő nyomor, hanem a jobblét utáni vágy s az életszükségleteknek könnyebb uton, kevesebb munkával való megszerzése azon okok, mik a munkásokat a gazdagokkal harezra ösztönzi, mert Német-Franciaországban s Belgiumban a munkásokat az irekhez képest elég jól díjazták, de ők többet követelnek, kevesebb munkával több fizetést s úgy szólva osztalékot azon roppant haszonból, melyet a tulajdonosok évről-évre zsebre dugnak. Ezen követeléseknek némely helyeken talán van is alapja, s abban egy általában semmi veszély nincs, ha a munkások munkaadójukkal szemben jogos követelésekkel lépnek elő, de fájdalom a munkás-

kérdéssel vele jár a szociál-demokratizmus is, mely nem kevesebbet követel, mint teljes vagyoni felosztást, teljes vagyon egyenlőséget. Elvenni a gazdagoktól a feleslegest s odaadni a szegényeknek.

Mindenki elképzelheti, hogy ez a theoria a jogrendet, a tutajdon szentségét támadja meg s az egész államéletet kockáztatja. Egy ilyen tán több millió felbujtogatott elkeseredett munkásnál, ha nem sikerül azt alapjában elfojtani, megrázkodtathatja az egész világot, s felforgathat mindent, mit évszázadok törekvő munkássága felépített.

A munkások ügye századunk egy nagy függő kérdése s épen ezért szükséges, hogy népek és kormányok foglalkozzanak vele.

0.

A királyi táblák decentralizációja. Az igazságügy-minisztérium kebelében — a miniszter utasításához képest — lázas tevékenységgel dolgoznak a királyi táblák decentralizációjára vonatkozó törvényjavaslat előkészítésén. Szilágyi igazságügyminiszter határozottan szükségesnek tartja, hogy ezen javaslat még a jelen ülés előtt törvénynyé legyen. A törvény megalkotása előtt ugyanis nem tehetők meg az intézkedések, melyek a törvény életbeléptetése előtt kell, hogy elintézzést nyerjenek. Ezek egyik része az illető városokban, hol a királyi táblák elhelyezést nyernek, a megfelelő helyiségek biztosítása és alkalmas berendezéséből áll. Másik része pedig, mely az illető családokra nézve, kiket illet, nem kevésbé fontos a személyes ügyekkel van összefüggésben. Az igazságügyminiszter — úgy véljük, általánosán méltánylandó okokból — a királyi táblák decentralizációja kapcsán történő személyes változások iránt oly időben kíván határozni, hogy ez által azon számos családra nézve, mely ez uton érinteni fog, az átköltözéssel és elhelyezéssel járó elkerülhetetlen nehézségek lehetőségig könnyítve legyenek. Mindezekre való tekintettel, miután a reformnak mielőbb keresztülvitele közhaját képez, az igazságügyminiszter a törvényjavaslat sürgős tárgyalása iránt fog a képviselőházban indítványt tenni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház január 28-iki ülésén Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslatot nyújtott be az állami elemi és polgári iskolák építésére megszavazott 500,000 frtnak újabb 200,000 frttal felemelésére. (Általános éljenzés.)

A napirend felvetetvén a közoktatásügyi budget részletes tárgyalásánál Komlóssy az egyetemen katolikus jellegének fontartása mellett szólalt fel. Csáky válaszában kifejezte, hogy az egyetem mostani jellege nem prejudikál katolikus alapoknak.

A képviselőház január 29-én folytatta a közoktatási költségvetés részletes tárgyalását.

Jónás Ödön, a ház által figyelemmel hallgatott beszédében összefoglalta Pulszky Agostama következtetéseit, melyeket a gymnasium és reáliskolai abiturientsek meügyetemi tanulási eredményeiből levont. A görög nyelv mellőzésével, az egységes középiskola mellett foglal állást. — Herman Ottó szélbálnak vindikálva az egységes középiskola eszméjét, kifogásolja gr. Csáky eljárását, ki távol elfogadta Fenyvessy görög ellenes határozati ja-

vaslatát, mit még ez sem várt s csak azután kérdezte meg a tanfőriakat, miután maga a miniszter állást foglalt a görög nyelv ellen. Majd Schwarcz Gyulát csipkedti, a miért e kérdésben a miniszterrel nem akart ellentétbe jönni. Furcsa volt Hermantól az, hogy bár nézete szerint a görög nyelvről beszélni most nincs helyén, mégis egy félórát beszélt erről.

Gróf Csáky miniszter előadja, hogy a kérdéses határozati javaslatban nem volt kimondva a görög nyelv mellőzése; igazolja eljárásának helyességét a tanfőriák meghallgatását illetően. A ház általános helyesléssel fogadta eme rövid nyilatkozatait.

Ordódi Pál örömmel üdvözlöi a közoktatásban inaugurált új irányt. Hangsúlyozza a testi nevelés nagy fontosságát, kifogásolja a humanistikus és „exact” megkülönböztetést.

Ugron Gábor a középiskolai oktatás nagy fontosságát hangsúlyozza. Ennek föltétlenül nemzetinek kell lenni s nem az a mérvadó szempont, hogy a külföldivel szolidaris legyen. Radikális állást foglal el mindkét ó-classicai nyelv ellenében, mert az ésszel lehet képezni más tárgyakkal is — s a mellett még igazságokkal is tartalmassá tenni, ilyeneket pedig a görög és latin nyelv nem nyújt.

Schwarcz Gyula erőlyesen és hatással csáfolja Herman vádjait s kifejezi abbéli meggyőződését, hogy a ház többsége szülő álláspontján van. Herman és Schwarcz között egy kis szóváltás támadt, melyben Schwarcz Gyula Herman Ottót arra utalja, hogy ha tendenciáit méltányolni akarja és azokkal foglalkozni kíván, a „Nemzet”-ben megjelent szakozikkeit figyelmesebben olvassa el.

Helfy azt erősítette, hogy Schwarcz multkori beszédének értelme az volt, hogy a görög nyelvet ki kell küszöbölni.

Zay Adolf a meglevő kétféle középiskola mellett tör lándzsát s polemizál Ugronnal, mint ki kelet felé akarja tolni az országot, megszakítva a nyugattal való kulturális solidaritást.

Hock beszélt most sokféléről, az egységes középiskola ellen, a classicusok mellett, a polgári iskolák tantervének revidíójáról; majd két tanár esetéből kiindulva, gyanúsítólóg nyilatkozott Berzevicioz állmtitkárról, ki a tényállást földerítve, indignációval utasítja vissza a méltatlan gyanúsítást, mely ellen Hock aztán személyes kérdésben felszólalva, védekezett.

Ezzel a beszéddel, mely nem volt az izetlenségnek híjával, véget ért az ülés.

SZEMLE.

A német császár születésnapja alkalmából a londoni Morning Post üdvözlő cikket ír, melyben azt mondja, hogy a császár már személyi tulajdonságainál fogva is hivatva van arra, hogy egy nagy nemzet fölött uralkodjék. F. hó 28-án megkapta e tény spontán elismerését népe részéről. Németországban az a komoly és lelkesítő beszéd visszhangzott, melyben a császár kifejezte azt az óhaját, hogy a munkás nép sorsa javíttassék. Alattvalói nagyon jól tudja, hogy a császárnak komoly szándéka ezt tenni s születésnapja alkalmából kifejezett üdvözlők azt bizonyítják, hogy nemzeti problémákat szívesen bízzák a császár oltalmára.

A román kormány, mint egy bukaresti távirat jelenti, a megejtett részleges választásokon fényes győzelmet aratott: hat választó kollegiumból öt kormánypárti választott. Foksaniban az ellenzék zavargást akart előidézni, a választás azonban teljes rendben folyt le.

III. Sándor császár nem akar választott bíró lenni. Ismeretes, hogy Hollandia és Franciaország között egy gyarmatügyi kérdésben már régóta nézetkülönbség támadt. Végre a két kormány abban állapodott meg, hogy az ügyet választott bírói eldöntés alá bocsátja. Mindkét fél bizalma Sándor orosz császárban összpontosult s minthogy egy nemzetközi udvariassági aktsúrról van szó, képzelnem sem lehetett, hogy a császár a bizalom e kitüntető nyilvánulását vissza fogja utasítani. Annál nagyobb feltűnést kelt azon nyilatkozat, melyet a hollandi kormány egy tagja a szenatusban tett, s melynek veleje az, hogy a császár nem fogadta el a választott bírói tisztelet. Elvi szempontból történt-e ez a visszautasítás s a csári kormány talán attól fél, hogy e precedens alapján alkalmilag Oroszország is kénytelen lesz választott bírói eldöntést elfogadni, vagy pedig személyi tekintetek birták-e

a csárt az elhatározásra, azt a hollandi miniszter nem mondotta meg. De a császár magaviselete nagyon alkalmas arra, hogy szenzációt keltsen s különböző magyarázatokra adjon okot.

Igazgatói jelentés a „Rudolf”-kórház 1889. évi működéséről.

(Vége.)

A kórház anyagi viszonyait érdeklő dolgokról csak annyiban kívánok jelentésemben megemlékezni, mennyiben a számadatok más kérdések megvilágítására szükségesek. E célból a pénztárnoki számadás adatait felhasználva, azon eredményre jutottam, hogy minden ápolási nap 63 krjába kerül az intézetnek, míg ellenben mi minden ápolási nap után csupán 50 krt veszünk be, még ebből is leszámítva az ingyenesen ápolott betegek és fel nem hajtható gyógydíjakat. Ez az egyetlen adat tisztelt közgyűlés, mely kellemetlenül érinthet bennünket, mert kétségtelen bizonyítékot nyújt arra nézve, hogy ha mi minden ápolási napra 13 krt ráfizetünk, még abban az esetben is, ha minden gyógydíj befoly is. Kérdés merülhet fel arra nézve, hogy ezen többletet miből fedezzük, erre nézve azzal felelhetek, hogy az intézet azon jövedelmeiből, mik éppen a kórház fenntartására vannak rendelve, tehát ezen tulfizetés tökéinket koránt sem veszélyeztetni, mit eléggé bizonyít azon egyszerű körülmény, hogy eddig még minden évben szaporodott alaptőkénk. Kerestem az okát ezen tulfizetésnek s abban véltem feltalálni, hogy a fentartási költségekkel szemben az ápolási napok száma felette csekély. Ennek oka pedig népünk kiváló takarékoságában keresendő, mely még a betegségeknek is irányadó. Minden beteg szívesen gyógyításánál mennél kevesebbet költeni s mihelyt könnyebbülést érez, azonnal hagyja el a kórházat, mert nem akar költeni. Azt hiszem, hogy el kell ismernünk azon tétel igazságát, hogy ugyanazon igazgatási költséggel két annyi beteget is elláthatunk kórházunk s ha ezen tételt elfogadtuk, el kell fogadnunk azt is, hogy a gyógydíjak közötti arány annál kedvezőbb lesz, minél nagyobb lesz a beteg létszám. És ehez alapos reményünk lehet, ha az eddigi évek végeredményeit vizsgáljuk. Kiténik ebből, hogy 1884-ben 43, 1885-ben 149, 1886-ban 200, 1887-ben 212, 1888-ban 215 és 1889-ben 245 beteget volt kórházunknak, tehát minden évben szaporodott. E tekintetben tehát nem lehet semmi aggályunk.

A mult évben gyógydíjakból és egyéb kórházi térítiménekből befolyt 1672 frt 87 kr. A megelőző évekről fennálló hátralékok felhajtása iránt az illetékes közigazgatási hatóságoknál a szükséges lépések meg vannak téve s mult évben körülbelül 60 esetben kéretett végrehajtás egyesek ellen hátralék gyógydíjakért. A fel nem hajtható ápolási költségeket az illetékes községek tartozván megfizetni, a felhajtás ezen az uton is megkísértetik, s ha ez sem vezetne eredményre, a fel nem hajtható gyógydíjteleket leszek látór a jövő évi közgyűlés elébe terjeszteni, leírás végett.

Mint érdekes statisztikai adatot nem mulasztatom el felemlíteni azt sem, hogy a mult évben ápolott 245 beteg közül csupán 20 volt kézdivásárhelyi, a többi beteg egészben a vidékről telt ki, bizonyítékul azon tétel igazságának, hogy kórházunk ugyan kézdivásárhelyi intézmény, de első sorban a vidék érdekeit szolgálja.

A mi a kórház belügyeinek vezetését illeti, folytatása volt a megkezdett rendszernek, mely évek során jónak bizonyult be. Az intézet külső ügyeit az igazgatóság nevében elnök, gondnok, ellenőr, pénztárnok, titkár s jegyző, a belügyeket ugyint a gazdaságot és ápolást orvos rendeltére ápolónök, szolga és szolgáló intézték. Rendelés és betegfelvétel naponként reggel 8 órakor történt, de a szükséghez képest a nap más részében is. Az élelmi szükségletek mint eddig — gondosan ellenőrzött bevásárlás útján szereztetett be s erről szóló naplók havonként átvizsgáltattak és aláíratnak. A betegek élelmezése házilag történt, a főzést és gazdaságonyi teendőket ápolónök és cselédek teljesítették.

Itt meg kell jegyezmem, hogy mult év folyamán az ápolónök között változás történt, a mennyi-

ben Sárkány Gyuláné saját kérésére a központ által bevonatván, helyébe Benczur Judith küldetett ki Aczél Mari segéd-ápolónővel együtt közmegelegedésre intézi a kórházi teendőket.

Az intézet helyiségében változás a mult évben nem történt. A megkezdett befásítási munkát folytatattott.

Az intézet irodai helyiségében feledhetlen emlékü védnökünk Rudolf trónörökös Ő fensége arczképét a mindnyájunk szívét eltöltő kegyeletes érzés egy pompás koszorúval díszítette fel a mintegy örök emlékül azon soha meg nem szűnő szent és tiszta érzéseknek, miket a korán elhunyt dícső királyfi, a mi feledhetlen védnökünk iránt mindnyájan érzünk. Az a pompás koszoru a kép körül s az a fájdalmas érzés, mely lelkeinket eltölti, örökre meg fogja őrizni a mi dícső védnökünk emlékét!

Ezekben kívántam tisztelt közgyűlés, igazgatói jelentésem rendén röviden megemlékezni s most midőn annak végére jutottam, nem vizsgálva azt, hogy vajjon illetékes vagyok-e a kórház körül működő egyes tisztviselőkről véleményt mondani. A tisztelet és elismerés érzete által indítatva, kénytelen vagyok egy néhány szóban megemlékezni, kik az intézet ügyeinek vezetése körül kiváló érdemeket szereztek. Mindenek felett és első sorban hálánkkal és tiszteletünkkel adózunk azon felkölt lelkű, törhetlen erélyű nőnek, kit szerencsés intézetünk elnökének birni. Nem szükséges leírnom azt a szép munkás életet, melylyel a nemes elnök báróné nevét városunkban megörökítette s azon nagy munkásságot, melynek a többek között kórházunk is lételet köszönheti. Nekünk ezzel szemben csak egy kötelességünk lehet, minden alkalmat megragadnunk, hogy elnökünk báró Szentkereszty Stephanie ő méltósága iránt érzett hő tiszteletünknek kifejezést adjunk. Elismeréssel kell adoznunk dr. Sinkovics Ignác orvos ur, a Ferencz József lovagrend tulajdonosa iránt, ki ismert nagy pontossággal, ügyeszeretettel intézte a kórház-orvosi teendőket s első sorban neki köszönhető azon jó hírű, melynek intézetünk jelenleg örvend. Hálánk és elismerésünk Székely János, id. Tóth Istvánné alelnökök, Erdélyi Károly titkár, Vajna Károly és Kovács István jegyzők, Kovács Károly pénztáros, Baló László ellenőrnek, kik egyenként és összesen teljes igényt tarthatnak a közgyűlés hálájára.

Ezekben megtevém t. közgyűlés 1889. évi igazgatói jelentésem, magamat a tisztelt közgyűlés jó indulatába ajánlom.

Különfélek.

— Rudolf trónörökös Ő Fensége halálának évfordulóját meghatóan ünnepelték meg mult esőtörökön Kézdi-Vásárhelyt is. A kantai róm. kath. templomban gyász-isteni-tisztelet volt, melyen résztvettek az összes hatóságok, a városban levő humánus intézetek tisztviselői. — A templom belső hajójában gyászravatal volt felállítva, gyönyörűen felékesítve. A requiemet Kiss Gyula minorita-rendi áldozár végezte fényes segédlettel. A hatóságoknál kívül nagyszámú közönség áldozott az elhunyt dícső királyfi emlékének.

— Időjárás. Még sem ette meg a farkas a telet, pedig sokan azt hitték, hogy az a bizonyos farkas az idén kivételt fog tenni. A néhány napi tavasz után beköszöntött ismét a tél. Kaptunk havat s ezzel együtt erős Nemerét, mely mindent megfagyalt, mit a meleg napsugár mult héten megolvasztott volt. Kilátásaink tehát szaporodtak, hogy még sokáig lesz szerencsénk a tél örömeit élvezni.

— Új állatorvos. A kézdi-orbai járásba ujonnan kinevezett állatorvos, Werkner Mátyás ur — egy kitűnő szakember — állását elfoglalva, Kézdi-Vásárhelyt letelepedett. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

— Halálozás. Karatnai özv. Kőnczei Lászlóné született Kun Katalin a maga és gyermekei u. m.: Kőnczei György s neje és gyermekei, János és István nevében mély fájdalommal jelentik, hogy a hű, szeretett gyermek és testvér karatnai Kőnczei Teréz élete 34-ik évében, szívhírtagyuladaskövetkeztében, e hó 29-én esti 9 órakor jobb létre szenderült. Földi részei február 1-én d.

u. 2 órákor fognak rövid ima után a családi temetőbe elhelyeztetni. Béke lengjen porai felett! Karatán, 1890. január 30-án.

— **Műkedvelői előadás.** A nagykászoni műkedvelő társulat f. hó 9-én a nagykászoni r. kath. iskola javára szini előadást rendez, mely alkalommal „Jeremiás siralmai” 1 felvonásos bohózat és „A dicsőség bajjal jár” szintén 1 felvonásos bohózat kerül színre.

— **Nekrológ.** Özv. Gaál Mihályné szül. Miklós Amália a maga, számos közeli és távoli rekonai nevében fájdalomtól lesújtott kebelével tudatja, hogy első férjétől született felejthetetlen nő fia, egyetlen reménye és támasza András Gyula életének 20-ik évében, hosszas szenvedéseinek véget vető pár napi súlyos betegség után, január 31-én d. u. 4 órákor elhunyt. Az elhunytak porrése február hó 3-án d. u. 2 órákor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyeztetni. Béke poraira! Dálnok, 1890. január 31-én.

— **A zónatarifa emléke.** Baross miniszter — a B. T. értesítése szerint — elhasznált zónajegyeket kereset most a magyar államvasutak összes vonalain. Csak azokat a jegyeket gyűjtik, melyeket jul. 31-én éjjeli 12 órától 1-ig — tehát a zóna születése órájában — adtak ki a melyek I. számmal vannak jelölve. Ezekből a jegyekből három darabot (első, második és harmadik osztályt) a nemzeti muzeumban helyeznek el, három darabot a miniszterium levéltárában.

— **Milán király mint író.** A belgrádi „Dosilej” cz. lapban Milán király közelebb le fogja írni keleti utazását. Az első cikkben a király beyruthi tartózkodásáról beszél. Az exkirály május havában valószínűleg meglátogatja fiát Belgrádban.

— **Rudolf trónörökös és az ő Lajja.** Pongráz Lajos, a Kolozsvárt kedvelt muzsik, kitől legörömbesebb hallgatta a megboldogult trónörökös a magyar nótákat, az elhunyt királyfi iránt való megemlékezésének szép bizonyosságát adta. Ugyanis mult hó 30-án a trónörökös halála évfordulóján a minorita templomban Pongráz Lajos zenekarával requiemet adott elő.

— **Felfedezett emberfaj.** Kairóban egy hírlapíró előtt Stanley beszéve utazási élményeiről, többek között a következőket mondta: „Felfedeztem egy egészen eddig teljesen ismeretlen, nagyon érdekes emberfajt: a vahumákat. A vahumáknak ninos olyan belapított orruk, a minők a fekete fajokat jellemzik; tökéletesen olyan típusuk van, mint az európaiaknak és nagyon intelligenseknek látszanak. Ugy látszik, hogy ez a faj a régi ethiopiaiktól származik s nem tudom, minő módon jutott el Afrikába az egyenlítő köré. Nevezetesen, hogy a vahumák, együtt élve a benszült feketeekkel, velük semmiféle bizalmaskodásba nem bocsátkoznak, fájuk keresztetést velük meg nem tűrik, s általában a benszültöketek maguknál sokkal alárendeltebb fajnak tekintik. Az európaiakkal különben szívesen közlekednek és ügyes kereskedőknek látszanak.”

— **Tourville, a nőgyilkos meghalt.** Gráczból jelentik, hogy Tourville Henrik, ki 1876-ban nejét meggyilkolta s kinek bűnpere annak idején óriási szenzációt keltett, a Grácz mellett levő karlani fegyházban 55 éves korában meghalt. Tourville angol állampolgár volt s nejével, egy előkelő hölgyvel Tirolban utazva, hogy annak vagyonát megkerítse, egy hegyi séta alkalmával a mélységbe taszította. A gyilkosság helyén márványtáblát állítottak fel. A gyilkost kötélt által végrehajtandó halálbüntetésre ítélték, majd büntetését 18 évi fegyházra változtatták át. Tourville még legutóbb is nagyban reménykedett, hogy kiszabadul a fegyházból s szándéka volt Angliában vagyoni jogi igényeit érvényesíteni.

— **Nagy vasuti szerencsétlenség történt mult kedden** Louisvillében a Chicagó-vasut vonalán. Egy Chicagóból jövő személyvonat épen a Brook-hidon kisiklott. Négy kocsi, köztük a női-, háló- és a dohányzó-kocsi a vízbe zuhant, sőt a női kocsi ezen kívül még meg is gyuladt. A katasztrófa következtében három nő elégett, három az esés következtében halt meg és tizenkilenczen súlyosan megsebesültek.

— **Rejtélyes halál.** Pozsonyban rejtélyes halálestetnek jött nyomára a rendőrség. Egy Mikisch nevű iparos jeienté, hogy családjának egyik tagja, egy 17 éves fiu, kedden este még egészséges állapotban érkezett haza s lefeküdt. Reggel bementek hozzá, hogy fölébreszték, de a fiu nem mozdult, halva volt. Bachó rendőrbiztos azonnal a helyszínére sietett egy orvossal. Az orvos nyíltan és határozottan kijelentette, hogy a fiut megmérgezték és hogy már legalább is három-négy nap óta fekszik halva. A holttett ugyanis már oszladozásnak indult. A rendőrség megtette a nyomozáshoz szükséges előkészületeket, mert alapos okai vannak azt hiúni, hogy bűneset forog fenn.

— **Román erősségek.** Katonai irányadó körökben az erdélyi szorosok megerősítését fölsőlegesen tartják s így a tervezett erősségek építése abban maradt. Romániában azonban, ugylátszik, komolyabban gondolkodnak a jövőre, mert nagyban folyik ott a különböző stratégiai pontok megerősítése. A galaczi és a foksáni erősségekkel nem sokára készen lesznek és a két erősség a nyáron már bátran fogadhatná az ellenséget. A bukeresti erősségeket, valamint a mamolosaai várat is teljesen föl fogják szerelni, a galaczi és a foksáni erősségek mintájára. Ez a két erősség el van látva a modern hadviselés minden gyilkoló szerszámmal, kombinált itégekkel, forgó páncélos tornyokkal, melyek hatalmas ágyukat rejtjenek magukban, sülyeszítható páncélfalakakkal, hordozható ágyúvédekkel. A bukeresti erősség felszerelésére 15 milliót fognak kérni a román parlamenttől.

— **Egy újságíró kisasszony utazása a világ körül** Mint New-Yorkból írják, miss Bly, — ki arra vállalkozott, hogy a világot 80 napnál rövidebb idő alatt körülutazza, mult hó 28-án megérkezett New-Yorkba, megtéve utját a világ körül 72 nap és 6 óra alatt, míg ő maga csak 75 nap alatt vélte ez utat megtehetőnek. A „New-York Herald” ez ép oly erélyes, mint bájos munkatársát ugy New-Yorkban, mint San-Francisco és New-York között a nevezetesebb állomásokon élénk szívéllyességgel fogadták. Bly kisasszony versenytársa, miss Bittland, ki vállalkozott arra, hogy ugyanazt, a mit miss Bly megtette, sokkal rövidebb idő alatt teszi meg, Havreban lekészt a gőzhajóról s bár 10,000 frankot ígért táviratilag, ha a gőzös megvárja, csak három-négy nappal későbbben érkezhetik meg New-Yorkba mint miss Bly.

— **Natalia még mindig nem találta meg azt a pontját a földnek, a hol végén állandóan otthont akar magának teremteni.** Annyi bizonyos, hogy Belgrádból elkészült. A „N. Fr. Presse” egy híre arról értesít, hogy a szabadelvű és a haladópart tagjainak véleménye szerint Natalia királyné legvalószínűbben Firenzében telepszik meg.

— **Lázító bíró, bujtogató pap.** Az Alvincz közelében fekvő Balomér községből sürgös távirat érkezett a napokban az alvinczi csendőrséghez. Egy nyugalmazott főhadnagy kért a sürgönyben csendőri segítyt, mert valóságos lázadás tört ki ellene; éjjel összes ablakait beverték. A zavargók aztán még két falusi lakos ablakait is bezuzták s egy másik oláh paraszt összes gyümölcsfáit kivágták. A nyomban kiszállott csendőrök a tettesek kézrekerítése céljából Fleseriu Drágosiu községi bíróhoz mentek s tőle a nyomozásra segítyt kérték. A derék bíró azonban ezt a jogos fölhívást nem-hogy teljesítette volna, hanem egész határozottsággal megtagadta. Sőt még többre is vetemedett, mert a csendőrök ez alatt magok erején letartóztattak néhány egyént, kiket az éjjeli rombolás gyanuja terhelt s a kisbíró házához vezették őket kikérdezésre. A bíró ut ez alatt, a falu oláh papja, Bakanics Juon segítségével, az egész falu népét fölbujtogatta a csendőrök ellen s nem sokára 300 vörös szájn fölízgatott paraszt oszult össze a kisbíró háza előtt, hangosan követelve az elfogottakat szabadon bocsátását. A két csendőr, nem látva tanácsosnak a tulnyomó erőnek ellenszegülni, kénytelen volt a gyanúsítottakat szabadon bocsátani, azonban Dávára sürgönyöztek, honnan a szászvárosi szolgabíró nyomban kiszállott a dévai csendőrparancsnokkal a bíró a szolgabíró nyomban fölfüggesztette s ellene és lázító társa, az oláh pap ellen mindjárt megindult a vizsgálat is. A zavargás oka még ismeretlen.

Farsang.

— **A „Kézdivásárhelyi Műkedvelő Egyesület”** huszagyókeddi bálja fényes sikert ígér. Az új egyesület tisztí kara és a rendező-bizottság rendkívüli erélyt fejt ki, hogy e bál méltó folytatása legyen azon előadásoknak, mikkel működését megkezdte. A rendezők kellemes újdonságokról is fognak gondoskodni, mik bizonyára meg fogják lepni a közönséget. A meghívók jövő héten fognak szétküldetni.

— **Az olvasó-egylet báljára,** kik tévedésből meghívót nem kaptak volna s arra igényt tartanak, felkéretnek, hogy a rendező-bizottsághoz fordulni szíveskedjenek.

— **Gy.-Ditróban folyó hó 8-án az oda való kereskedői kar,** a szegény iskolás gyermekek felszerelésére zártkörű táncszertélyt rendez. A rendező-bizottság bálanyának Dobribán Gergelyné ő nagyságát kérte fel, bálbizottsági elnök Dobribán Gergely, alelnök Lukács János. Belépti-díj: Személyenkint 1 frt.

— **A gy.-szentmiklósi „Ifjuság” báljára,** mely f. hó 18-án lesz, az előkészület a rendező-bizottság körében nagyban megindult. A rendező-bizottság élén dr. Fejér Dávid elnök áll. A meghívók pár nap múlva fognak kibocsátatni. — **A „Kaszinó”**

bál-bizottsága is a napokban Lázár Menyhért elnökelete alatt megalakult. A bál szokás szerint február hó 16-án, húshagyó-vasárnap lesz.

— **A Baróthon létesítendő kórház javára** e hó folyamán bált rendez az ifjuság. A bál — dr. Hajós Béla elnökelete alatt — fényes sikerének ígérkezik. Figyelmeztetjük is erre ama vidék intelligenciáját, mert ez idén több elit-bálra számítani nem lehet.

— **A gyergyószentmiklósi „Polgári Olvasókör”** bálja volt az első mulatság a farsangon Gyergyó-Szentmiklóson, mely folyó évi január 25-én tartott meg. A bálon igen kevés számú női közönség vett részt, mit leginkább a városban ugyan kis mértékben uralkodó influenza betegségnek lehet tulajdonítani. Hanem daczára a kevés számú közönségnek, az estély egyike volt a legkedélyesebb mulatságoknak. — **Hölgyeink közül jelen voltak:** Ifj. Vákár István, dr. Veres Sándorné, Nagy Endréné, dr. Szentpétery Kristófné, Lázár Jánosné, Lázár Péterné, Vákár Ferenczné, Bozsánszky Irma, Lázár Hedvig, Lázár Elie, Görög Rebi, Vákár Matild, Eránosz Anna, Czárán Berta, Karácsony Ninka. A vig mulatságnak reggeli 4 óra vetett véget.

237-ik közlemény

a háromszékmegegyi „ERZSÉBET” árvaleány-nevelő intézet javára Csomortán község lakosai által tett szíves adakozásokról.

Id. Janó András 3 kr. Gyergyai Ignác, Veres Márton 4—4 kr. Király István 10 kr. Mátyás András, Varga Andrá, Veres Andrásné, Fülöp József, Veres Ferencz, Kis Lázár, Mátyás Mihály, Németh István, Mike Zsigmondné, Mike András, Imreh Mihály, Bartos József, Veres István, Mike István, Mike Antal, Németh András, Veres Mihály, Gyergyai Péter, Gyergyai Simonné, B. ró Albert, Biró András, Gyergyai Lajos, Gyergyai Jánosné, Reketes Ferencz, Reketes György, Tulaczai Ferencz, Balog Pálné, Mátyás Gyula, Fülöp Péter, Ilés János, Gyergyai Mihályné, Gyergyai András 1—1 liter, Mátyás Menyhért 2 liter roz. Moré Lázár, id. Biró János, Veres Lajos, Fülöp András, Mátyás Ferencz, Veres Elek, Mátyás Jánosné, Veres Danielné, Németh János, Finta János, Fülöp István, Balog Fülöp, Gyergyai Károly, Mike János 1—1 liter, Jankó Istvánné 2 liter árpa. Moré György 1 liter borsó.

Esteltnek.

Kis Antal 4 kr. Jancsó Boldizsár, Babos János, Dimény Miklós 10—10 kr. Simon Katalin 20 kr. Vizi Dénes, Kis József, Baka János, Kis Ferencz, Tüzer Samu, Csavár Albert, Damokos Dénes, Damokos Lújós, Damokos István, Babos György, Nagy Mihály, Jancsó Menyhért, Gál Ignác, Cserei Istvánné, Babos Lajosné, Babos-agoston, Vas József, Vas István, Cserei Mihály, Cserei Ferencz, Opra István, Opra Elek, Szűcs András, Bartos Bandi, Vas Antal, Mike Józsefné, Jakab Ferencz, Mike Mihályné, Nagy Ferencz, Vas Lajos, Pekete Mózes, Bartos Ignác, Bartos András, Lázár Aron, Jancsó Gergely, Oláh Ferencz, Cserei János, Bartos György, Csavár István, Keresztes Ferencz, Ince Lajos, Vas Gáspár, Lengyel Sándor, Szabó János, Fekete Lajosné, Lengyel Aron, Santa Elek, Santa Lajos 1—1 liter, Kis Károly, Barta László, Gali Józsefné, Biró Ignác, Czibak József, Szász József, Bartos József, Szász János 2—2 liter, Szászai Miklós 4 liter, Simon Kata 13 liter roz. Csavár András, Bálint József, Vizi János, Baka András, Bokor György, N. Balázs, Komány András, Bertalan Imre, Bartos Mátyás, Szász János, Szász Simon, Hajdu Boldizsár 1—1 liter árpa. Oláh Andrásné 1 liter pasuly. András Ferencz 1 liter gyümölcs.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében kifejezett hálás köszönetünket.

Kézdi-Vásárhely, 1890. jan. 30.

Br. Szentkeresztly Stephanie,

elnök.

Székely Málvin,

jegyző.

Piaczi árak

Kézdi-Vásárhelyt, január 30-án.

Buza (tisztá)	hektóliterenkint 6 frt 20 kr
„ (elegy)	— frt — kr
Rozs (tisztá)	4 frt 40 kr
„ (elegy)	— frt — kr
Arpa (tisztá)	hektóliterenkint 4 frt 20 kr
Arpa (elegy)	— frt — kr
Zab	2 frt 70 kr
Törökbuza	4 frt 40 kr
Kása (köles)	8 frt 50 kr
„ (árpa)	16 frt — kr
Borsó	5 frt — kr
Lencse	10 frt — kr
Fuszulyka	5 frt — kr
Pityóka (legszebb)	1 frt — kr
Marhahus	kilogr.-kint — frt 28 kr
Disznóhus	— frt 40 kr
Juh-hus	— frt 20 kr
Szalonna	— frt 70 kr
Faggyu (nyers)	— frt 22 kr

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén

1890. január 28-án.

Magyar aranyjáradék 6% —
Magyar aranyjáradék 4% 103.—
Magy. papírjáradék 5% 99.40

Magyar vasuti kölcsön	—
M. keleti vasuti államkötv. I. kibocs.	—
M. keleti vasuti államkötv. II. kibocs.	—
M. keleti vasuti államkötv. III.	113.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	—
M. földtehermentesít. kötv. záradékkal	—
Temes-bánáti földteherm. kötvény	—
Temes-bánáti földt. kötv. záradékkal	—
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	—
Horvát-szlavon földteherment. kötv.	104 50
Magyar szőlődézmá-váltásigikötvény	100.—
Magyar nyeremény-sorsjegykölcsön	136 50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	126 25
Osztárak járadék papírban	88 40
Osztárak járadék ezüstben	88 50
Osztárak járadék aranyban	109 25
1860. államsorsjegyek	142 50
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5 54
20 frankos arany	9 37
Német birodalmi márká	57 75
London (2 havi váltókért)	118 85
20 márká arany	11 53

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Nyílt tér.*

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becsés lapja idei 8-ik számában t. Kovács Károly urtól egy nyilatkozat jelent meg, melyben magát tisztára igyekszik mosni a múlt hó 20. és 21-ike közötti éjen házamban és személyem ellen történt kihágásos ügyben.

Azok, kik a t. Kovács Károly ur (kereskedő stb.) áldott jó (?) természetét — különösen felkészült állapotában — ismerik, a már köztudomásúvá vált gyalázatos eset és az ő saját beismerése után, hogy t. i. a jelzett időben vendéglőmben volt: bizonyára gyaníthatják «nyilatkozatának» megbízhatóságát s tudni fogják azt kellő értékére leszállítani.

Mind azon által a beavatatlanok tájékoztatásául kötelességemnek ismerem, t. Kovács Károly ur (kereskedő stb.) eljárását teljes világításba helyezni s annak bebizonyíthatása végett, hogy mennyi értékkel bír fennhivatott nyilatkozata, a személyére vonatkozó valódi tényálladékok az igazságnak megfelelően feltárni.

Ugyanis t. Kovács Károly ur (kereskedő stb.) a mondott éjjel szolgálomat, Deák Rózát, jónak látta minden ok nélkül a legdurvább módon arczul ütni, mely indokolatlan tette következtében a fali lámpa is leverődött úgy, hogy a szétfolyó és meggyuladt petroleum egész házamat felgyújtással fenyegette. Az ebből támadt zaj, sirás és lármá után, valószínűleg attól félve, hogy én, kimár rég lefeküdtem vala, felébredve kijövök s őt, mint tettest kérdőre vonom, t. Kovács Károly ur (kereskedő stb.) jónak látta e műveltségére valló nemes tette után szépen kerekét oldani, hátrahagyván bűnbakkul Cs. D. sógorát, ki is aztán engem, midőn a kocsisokhoz sem illő orgiára szobából kiléptem meggyőződést szerzendő a nagy sikoltozás okáról, a legdurvább tettelegességgel orvul meg-támadott.

Hogy pedig t. Kovács Károly ur (kereskedő stb.) a Cs. D. orvítamadásánál nem volt jelen s mint «nyilatkozatában» mondja, a személyem ellen elkövetett véres bántalmazásban nem volt közvetlen tettes, azt ugyan nem tagadom, de hogy az egész csufos affairnek, mely a vendéglői kis szobában a pofozódás, viaskodás és lámpa-széttréssel vette kezdetét, ő volt a kezdeményezője, azt bizonyítják cselédeim: Deák Róza és Balog Lajos, kik e brutális eseményeknek eleitől fogva szemtanúi voltak, s kik közül az előbbi t. Kovács Károly (kereskedő stb.), utóbbi pedig Cs. D. által lett tetteleg bántalmazva; de bizonyítja még hivatottabban az alábbi nyilatkozat.

Kelt K.-Vásárhelyt, 1890. jan. 31.

Krénitzy Károly.

Nyilatkozat.

Alulírott lelkiismeretesen, s esetleg esküvel is bizonyítom azt, hogy folyó hó 20. és 21-ike közötti éjszakán előfordult eseményeknek értelmi szerzője Kovács Károly ur volt.

Kászon-Jakabfalva, 1890. január 28

Császár Károly,

kászonjakabfalvi lelkész.

A fentieket bármikor én alólírt beigazolom.
K.-Jakabfalván, 1890. január 28-án.

Ambrus József.

* E rovatban, megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

H I R D E T É S E K.

HIRDETÉS.

Maksa közbirtokossága által nyílt árverésen eladatik a sáros-árok és papvölgye alatti

2 malom.

Árverezés határnapja folyó év febr. 22-én d. e. 9 órakor a községházánál. Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben letenni. A feltételek id. Gocsmán Mihály közbirtokossági elnöknel megtekinthetők.

Maksa, 1890. január 25-én.

Id. Gocsmán Mihály,
közb. elnök.

H I R D E T É S E K

felvételnek

a kiadóhivatalban.

ÉRTESÍTŐ.

A kézdivásárhelyi kisegítő takarékpénztár részvénytársaság ÖTÖDIK ÉVI KÖZGYÜLÉSE

1890. évi február 16-án délután 2 órakor

az intézet helyiségében lesz megtartva, melyre minden részvényes tag tisztelettel meghívatik.

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági jelentés.
 2. Felügyelőbizottsági jelentés.
 3. A mérleg megállapítása és a nyereség feletti intézkedés. (56. §.)
 4. Az igazgatóság- és a felügyelőbizottságnak a felmentvény megadása. (57. §.)
 5. Indítványok az alapszabály 48. §-a értelmében.
 6. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása. (65. §.)
- Megjegyzes az alapszabály 52. és 53. §-ai értelmében. Minden részvényes tag kéretik, ki szavazati jogát személyesen vagy meghatalmazott által (ki csak részvényes lehet) gyakorolni kívánja, a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával részvényeit szelvényeivel együtt az intézet helyiségében az e végre kirendelt közzégnél elismervény mellett letenni.

Kézdi-Vásárhelyt, 1890. január 15.

AZ IGAZGATÓSÁG.

„R É P Á T I”

ÉGVÉNYES-SAVANYUVIZ

a monarchia legszénsavdusabb és legtisztább égvényes savanyu-vizei közé tartozik.

Orvosi tekintélyek nyilatkozata szerint **kitűnő sikerrel** használtatik: **a légzőszervek betegségeinél, vese- és gyomorbajokban, a húgyszervek bántalmainál stb. Ezen betegségek ellen a „répáti” savanyuviz a legkellemesebb s egyszersmind a leghathatósabb gyógyító szer.**

Gazdag szénsav tartalmánál fogva, mint élvezeti viz, igen kellemes izzal bír Borral elegyítve, pompás üdítő ital, **savanyubb borokhoz használva páratlan.**

A töltés egy legkitűnőbb töltő-készülékkel eszközöltetvén, **a palaczkba töltött viz a forrás vizével vegytartalmilag teljesen azonos marad.**

A „répáti” savanyuviz **mindig friss töltésben és valódi minőségben** kapható raktáron:

Kézdi-Vásárhelyt: Kupán József, Sepsí-Szentgyörgyön: Séra István, Uzonban: Khon Dániel uraknál.

A „répáti” savanyuviz kútkezelősége:

György József

Kászon-Impéren, (Osikmegye.)